

— Я не дамся... — пробурмотів Михайло, учепившись у мокре холодне поруччя, полущене іржею.

— Навіщо ти це зробив? — дівочий голос за вухом звучав чітко, усупереч бурі, що оглушала.

— Я не хотів! — Михайло смикнув комір сорочки. Ёудзик брязнув об металеву підлогу майданчика, відскочив і полетів у кипуче море.

— Ти знаєш, що робити.

Бризки особливо високої хвилі окропили його. Із грудей Михайла виривалося важке хрипіння. Він застогнав від жаху, вдивляючись у яскраве жовте світло за вузьким вікном маяка.

— Ти нарешті знайдеш спокій.

— Я так втомився, — простогнав він, відриваючись від поруччя. — Мені так шкода.

— Йди до мене.

— Я йду.

— Я тебе пробачаю.

Михайло зарідав. Він ухопився за ручку дверей, рвонув на себе, перемагаючи вітер, і кинувся до голосів.

2

У приймальні було душно, попри холодний жовтень.

«Не економлять на опаленні», — задоволено подумав Данило, перекладаючи ногу на ногу.

Він кинув журнал «Гачок» трирічної давнини на низький столик і з відверто знудженим виглядом подивився на секретарку. Та поправила окуляри в товстій оправі і схилилася над паперами.

«Що ти там пишеш? — про себе роздратувався Данило. — Можеш не прикидатися, я знаю, як це працює. Мене триматимуть тут, щоб показати, хто головний.

Ти головна. Голова ваша головна. Усі, крім мене, я це зрозумів».

За столом секретарки висіли старі фотографії в рамках. Шхуни, барки та човни. Утомлені, але щасливі рибалки демонстрували багатий улов. Чільне місце серед світлин займав великий чорно-білий портрет літнього чоловіка в костюмі. Суворий невдоволений погляд, наче він не хотів фотографуватися, стиснуті губи, уперто випнута боксерська щелепа. Ось хто тут головний так головний.

Данило скреготнув зубами. Усередині стислася туга пружина, йому захотілося скочити й демонстративно піти геть, щоб вони зрозуміли, що йому це не потрібно.

«Але ж тобі потрібно, — подумав він, непомітно видихаючи. — Тобі треба ця робота, бо інакше... інакше тобі гайки».

На стіні повільно цокав годинник у формі штурвала. Темна фарба з латинських літер, що позначали сторони світу, місцями стерлася. Золотиста хвилинна стрілка із кінцем-якорем заледве долала наступну поділку.

Данило зітхнув, відчуваючи, як про себе всміхається секретарка, схопив журнал «Лідери рибальства» й розгорнув його на середині, ледь не розірвавши сторінку із чорно-білим фото немолодої жінки. Її скупа усмішка дивним чином поєднувалася з важким поглядом.

«Завалій Л. Т., голова рибного тресту», — повідомляв підпис під фото.

«Рибний трест “Перлина Добрянки” відомий на всю країну найсмачнішою тюлькою та кефаллю, яку виловлюють у Добрянській затоці».

«Наша мета — підвищити улов на 15 %, — сміливо заявляє голова тресту, яка вже двадцять сім років віддано...»

Данило подавив позіхання.

«Хто пише такі статті? Совку вже двадцять років немає, а писати не перевчилися».

Йому стало образливо за колег по перу.

«Не дивно, що мене не читають, коли таке друкують, — клекотів він. — А ти чого вирячилася, дурепо?» — зиркнув він на портрет.

Данило гортав журнал, поки не знайшов у кінці примітивні анекдоти про моряків. Вони були настільки несмішними, що йому аж повеселішало.

«— БУДБАТ ФЛОТУ? ЦЕ, ПЕВНО, ЩОСЬ ЗОВСІМ НЕБЕЗПЕЧНЕ?

— ЦЕ КОЛИ ЗМУШУЮТЬ КОПАТИ НЕ ЗЕМЛЮ, А ВОДУ».

«Дідько, не задрю я людині, яка це придумує», — хмикнув Данило, перегортаючи сторінку.

В інтеркомі захрипіло, і за мить секретарка сказала: — Любов Трохимівна вас прийме.

Данило встав, поклав журнал до інших на столику, склавши з них рівну стопку, поправив в'язаний светр і неквапно пройшов до оббитих дермантином дверей.

«Радянський союз, їй-богу», — подумав він, кидаючи секретарці усмішку, від якої її мав би вхопити грець.

Та люб'язно всміхнулася у відповідь, повідомляючи, що таких майстрів вона перемелує й не давиться.

Данило штовхнув двері й увійшов до просторого кабінету, захащеного шафами та картотеками. На стінах висіли морські мапи, календар із зображенням маяка, фото кораблів і рибалок біля вилову. У кутку з горщика тягнулася не відома Данилу рослина із широким листям. Просторе вікно, прикрите запиленими жалюзі, виходило на море. За столом, заваленим документами, сиділа жінка з коротким темно-рудим

волоссям. Вона відірвалася від паперів і кинула на відвідувача важкий погляд блакитних очей.

— Данило Миколайович?

— Власною персоною.

— Сідайте.

Жінка говорила швидко й уривчасто, наче віддавала накази.

«Ти диви, яка ділова», — подумав Данило, всідаючись у крісло із синього велюру.

Він поклав на стіл видруковане резюме, склав ногу на ногу і з незалежним виглядом подивився на жінку. На стіні за столом висів свіжий портрет Януковича. Данило поглянув на нього й закотив очі.

— Щодо вакансії доглядача маяка, вірно?

Любов Трохимівна втомлено дивилася на нього, наче він був дрібним прохачем, яких до неї щодня заходить ціла ватага. Йому не сподобався цей інквізиторський погляд, який оцінював, що він за один і чи впраєється з важкою роботою.

— Саме так, — відповів Данило, намагаючись звучати невимушено і впевнено.

— Мене звуть Любов Трохимівна, я голова рибного тресту.

«То це вона! — обпекла Данила здогадка. — Це ж була вона на фото».

— Ми шукаємо людину, яка житиме на маяку й доглядатиме за ним. Для нашого виробництва важливо, щоб човни безпечно рухалися затокою, тому це відповідальна робота.

Вона кинула швидкий погляд на резюме.

— Я так розумію, у вас немає відповідного досвіду..

— Невже є курси для доглядачів маяка? Я б охоче отримав диплом, — посміхнувся Данило.

Голова тресту поглянула на нього з-під лоба, і Данило прибрав посмішку.

— В описі вакансії не було вказано про необхідність попереднього досвіду, — сухо сказав він.

— Це тому, що ми вже шість місяців не можемо знайти нового доглядача. Довелося скоротити вимоги.

«Це я-то скорочені вимоги?»

— То краще для мене, мабуть, — посміхнувся Данило.

— Навіщо вам узагалі ця робота? За фахом ви, — жінка поглянула в резюме, хоча він був упевнений, що вона запам'ятала його біографію з першого разу, — журналіст.

Данило випростався в кріслі.

— Дві причини. Перша, — він підніс вказівний палець. — Перезавантажитися, побути наодинці з думками. Скажімо, у мене творча криза і я хочу радикально змінити обстановку, щоб з усім розібратися.

— Ну, із цим проблеми не буде, якщо ми домовимося.

— Друга причина, — він додав середній палець. — Я хочу написати серію есеїв про життя на маяку. Можливо, із цього навіть вийде книжка.

— Хтось таке читатиме? — підняла тонку брову Любов Трохимівна.

Вона відкинулася в кріслі, і Данило побачив, які в неї широкі плечі. У діловому костюмі жінка видавалася прямокутною, важко збитою. Зморшкуваті загорілі долоні були посічені тонкими білими шрамами.

— Я хочу описати досвід такого собі сучасного Робінзона, який живе сам-один на острові. Адже маяк розташований на острові?

Жінка кивнула, продовжуючи свердлити його поглядом.

— Вважайте це своєрідним експериментом: як сучасна людина, звикла до безперервного шуму й телебачення,

упорається із життям на самоті. Читачам це буде цікаво. Та й мені теж.

— Самотність вимагає сильного характеру, — сказала Любов Трохимівна.

Данило відповів їй мовчазним поглядом.

— Це важка робота, не романтична. Треба тягати бочки з паливом, вести документацію, доглядати за генераторами й мотором.

— Я не слабак, якщо ви про це, — трохи виклично сказав Данило. — Наскільки розумію, зараз маяки практично повністю автоматизовані, і людина там потрібна чисто номінально.

— Правда, — продовжила Любов Трохимівна. — Часи змінилися, це вже не ті маяки, де за всім стежив доглядач. Але найголовніше, нам потрібна відповідальна людина. Життя рибалок залежатиме від надійної роботи маяка. Доглядач має повністю організувати свій побут і життя вдалині від людей, суворо дотримуватися дисципліни й робочих правил. Це не місце для мандрівного філософа.

Вона сплела пальці, наче звела бар'єр між ним і роботою, і незмигну дивилася йому у вічі. Данило раптово відчув утому. Йому захотілося забратися звідси, кинути все й повернутися до Києва.

«Так, Олексій залюбки прийме тебе».

— Я говоритиму прямо, — зітхнув він, збираючись силами, наче боксер в останньому раунді. — Я нормальний здоровий чоловік, свого часу працював помічником монтера, не побоюся забруднити руки та знаю, як поводитися з механізмами. Студентом кілька змін відпрацював вожатим у таборі на березі моря, маю посвідчення рятувальника. Якщо чогось не знаю, то швидко навчуся, — для цього, як ви кажете, немає курсів, як і ніхто не народжується доглядачем. А щодо відповідальності, —

він знизав плечима. — Як ви про це дізнаєтеся, не пере-
виривши мене? Я можу навішати вам про свою надій-
ність та несамовите бажання працювати на маяку, але
прошу лише про те, щоб спробувати. Особливо якщо
ви шість місяців не можете знайти нового доглядача.

Данило зробив секундну паузу й кинув навмання:

— Ви ж хочете збільшити вилов на 15 %?

Він видихнув і впав у крісло, усміхаючись і водночас
сторожко дивлячись на жінку. Та знов узяла зі столу
його резюме й потримала в руці, наче зважувала.

— Як у вас із алкоголем, Даниле Миколайовичу?

3

Настя довго не брала слухавку, тож Данило вже зби-
рався відбити дзвінок. Подув прохолодний вітер, здій-
маючи куряву, і Данило підняв комір пальта. Судячи
з темних хмар на півдні, невдовзі мав піти дощ. У пові-
трі пахло сіллю й озоном.

Данило дістав зім'яту пачку L&M, витяг цигарку й під-
курив дешевою пластиковою запальничкою, яку взяв
у сусіда.

«БУДМАРКЕТ — НАДІЙНІ МАТЕРІАЛИ ДЛЯ
ВАШИХ МРІЙ», — промовляв погано надрукований
напис на запальничці. З іншого боку шкірився їжак у бу-
дівельній касці, який тримав у руці молоток та кельму.

«Де він тільки таке знаходить?» — подумав Данило,
ховаючи запальничку в кишеню пальта.

— Алло? — прозвучав у динаміку далекий голос.

— Насть, це я.

— Я просила не дзвонити.

— Я знаю, просто... Слухай, те що я тобі казав, це
все правда.

— Ти про що?

— Я знайшов роботу, — тихенько засміявся Данило, оглядаючись довкола.

Він сидів на лавці в парку неподалік від офісу рибного тресту. Це був радше сквер, аніж парк. Кілька каштанів і буків, під якими сіріла пожухла трава. Доріжка з квадратних бетонних плит, які горбилися кожна на свій лад, прорізала сквер на чотири частини. Листя на деревах почало жовтіти та скручуватися, під ногами валялися каштани. Данило нахилився й підхопив один, відчувачи його гладеньку, суху й водночас слизьку поверхню. У дитинстві він часто носив їх із собою — на удачу.

— Вітаю, — сухо сказала Настя.

— Я це зробив, розумієш? Усе інше теж виконаю.

— Я словам більше не вірю.

— Лише справи промовляють про чоловіка, — наче вірш прочитав Данило, не маючи сил стримати радісну усмішку.

— Угу.

Данило стиснув телефон так, що заскрипів пластик.
«Порадій за мене чи що».

У роті раптом стало сухо, і він облизнув губи.

— Це лише початок, — стримано сказав Данило і по хвилі додав: — Я тебе люблю.

— Мушу йти.

У трубіці запікало, і дзвінок перервався.

«Нічого, це лише початок», — подумав Данило, підводячись.